

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 17.3.2003 60. vuosikerta Numero 1 Sivu 13

Ruokaperunalajikkeissa on valinnanvaraa

Anne Rahkonen Perunantutkimuslaitos, Arjo Kangas ja Elina Virtanen, MTT

Suomessa on viljelyssä kymmeniä ruokaperunalajikkeita, mutta silti puolentusinaa yleisintä hallitsee kahta kolmasosaa viljelyalasta. Uusia lajikkeita tulee viljelyyn vuosittain. Vuonna 2003 lajikeluetteluun hyväksyttiin Bellona ja Rikea. Bellona on melko kiinteämaltainen talviperuna, ja Rikea sileämukulainen kiinteä annosperuna kesä- ja alkusyksyn käyttöön.

Vuonna 2002 Suomen lajikeluettelossa oli 36 ruokaperunalajiketta, mikä oli enemmän kuin missään muussa Pohjoismaassa. Muutamat lajikkeet ovat saavuttaneet valtalajikkeen aseman samalla, kun enemmistö lajikkeista joutuu tyytymään prosenttien tai kahden viljelyosuuteen. Vuonna 2002 Van Gogh, Nicola, Asterix, Fambo, Timo ja Matilda kattoivat kaksi kolmasosaa ruoka- ja ruokateollisuusperunan viljelyalasta ja muut 30 lajiketta jakoivat keskenään 32 % osuuden. Vähän viljellyistä lajikkeista osan viljely on loppumassa ja osa uusista on vasta tullut viljelyyn. Joukossa on myös vakiintuneita, perinteikkaita erikoislajikkeita, kuten Puikula, Pito, Siikli ja Rosamunda.

Päälajikkeet ovat monikäyttöisiä

Van Gogh on vähittäiskaupassa valtalajike. Se on melko jauhoinen ja pysyy silti keitettäessä yleensä koossa, mikä tekee siitä monikäyttöisen. Sitä on pidetty viljelyvarmana ja satoisana lajikkeena. Kuluneen kesän vaihtelevat kosteusolot muistuttivat kuitenkin, että lajike on herkkä maltovioille. Asterix on vakiinnuttanut asemansa kuorimokäytössä. Se on melko myöhäinen, satoisa ja yleensä terve. Asterix sopii käytettäväksi moniin tarkoituksiin. Suurtaloukskäyttöä voi jonkin verran rajoittaa lajikkeen taipumus kovettua höyrykypsennyksessä lokakuussa.

Asterix sopisi mainiosti kotitaloukskäyttöön, mutta punakuorisuuden vuoksi sitä vierastetaan vähittäiskaupassa. Lajike mielletään helposti uuniperunaksi, mutta sellainen se ei tiivisältoisena ole.

Nicola on myöhäinen ja hyvin satoisa lajike. Se on keitettynä kiinteä ja kuulakkaan keltamaltainen. Muusista tulee helposti sitkeää, mutta kaikkeen muuhun ruuanvalmistukseen lajike soveltuu hyvin. Lajikkeen ruvenkestävyys on erinomainen eikä maltovikoja yleensä esiinny. Myös keittotummumiselta vältytään, kunhan huolehditaan, että lannoitus ja vesitalous ovat kohdallaan. Typeä annetaan niukasti ja kalia normaalia enemmän. Nicolan kuori kiinnittyy myöhään, mutta silti

nostoa ei pidä kiirehtiä varsistonhävityksen avulla, koska se voi huonontaa käyttölaatuna.

Famboa käytetään ruokateollisuudessa ja jonkin verran ruokaperunana muun muassa suurtalouksissa. Fambo on aikainen, suurimukulainen lajike, joka soveltuu yleiskäyttöön. Se esimerkiksi soseutuu hyvin jo heti tuleennuttuaan elokuun lopulla. Malto on sopivan pehmeä myös uuniperunaksi. Viljelyssä pitää ottaa huomioon lievä alttius ruvelle ja taipumus muodostaa mukulat lähelle penkin pintaa. Tästä seuraa vihertymiä. Maltokaariviroosin sietokyky on hyvä.

Bellona uusi Suomessa

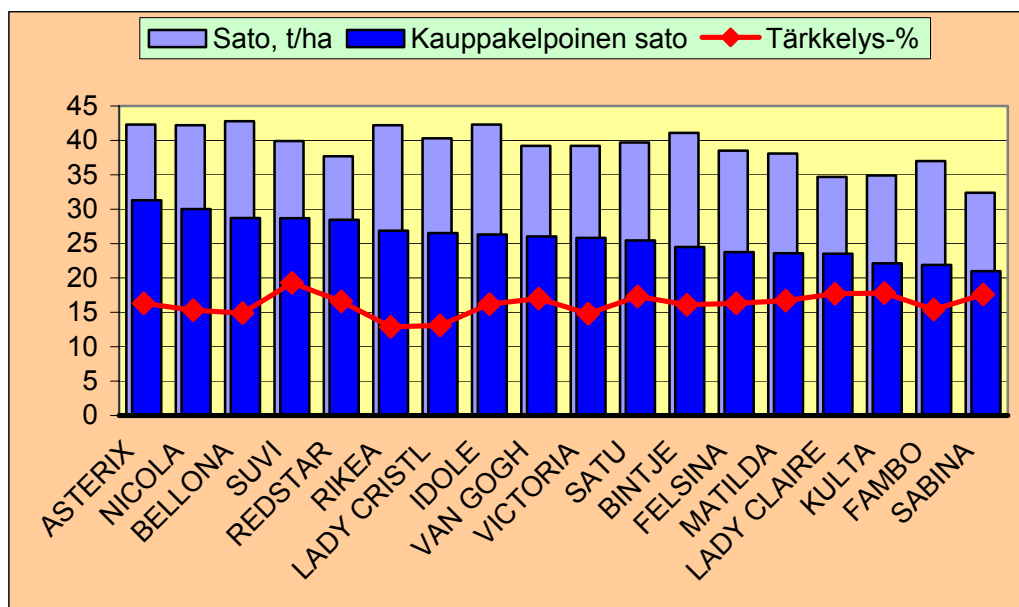
Bellona hyväksyttiin vuoden 2003 alussa Suomen lajikeluetteloon. Se on jalostettu 1960-luvulla Hollannissa, ja Ruotsissa sitä on viljelty 1970-luvun puolivälistä lähtien. Bellona on melko aikainen lajike ja ehtii tuleentua myös perunantuotantoalueen pohjoisosissa. Sen kuiva-ainepitoisuus on melko pieni, mutta riittävä talvikäyttöön. Mukulat ovat pyöreänsoikeita, isot soikeita ja matalasilmäisiä. Kuori on keltainen, paitsi silmien ympäritys on punertava. Keittolaatu on melko kiinteä, ja malto on kauniin keltainen. Keittotummumista saattaa ilmetä, mutta ei raakatummmista. Lajike soveltuu kuorintaan ja kotitalouskäyttöön, jollei punasilmäisyyttä vierasteta. Ulkoinen laatu on kohtalaisen hyvä. Vähäistä kasvuhalkeilua voi ilmetä kosteusolojen vaihdellessa. Ruvenkestävyys on keskinkertainen. Kokeissa rupisten erien varastosäilyvyys on ollut keskimääräistä heikompi. Bellona kestää kelta-ankeroista ja syöpää. Maltokaariviroosin oireille se on herkkä.

Rikea on kesäperuna

Vuosien mittaan viljelyyn on tullut useita uusia varhaisperunalajikkeita, mutta mikään niistä ei ole horjuttanut Timon valta-asemaa juhannusperunamarkkinoilla. Uudet tulokkaat ovat päätyneet loppukesän tuoreperunamarkkinoille ja syyskautena vähittäiskauppaan vihreän eli kiinteän laadun pakkauksiin sekä kuorimokäyttöön.

Uusin tulokas kesäperunamarkkinoille on saksalainen Rikea. Sen mukulat ovat sileitä ja soikeita sekä mukulakokojakauma hyvä. Kuiva-ainepitoisuus on tuleentuneenakin on pieni, noin 12 %. Raaka- ja keittotummumisominaisuudet ovat lajikkeiston keskitasoa. Tasapainoisesti lannoitettuna sadon laatu on hyvä ja se soveltuu myös kuorintaan. Pienen kuiva-ainepitoisuuden vuoksi tyyppä käytetään maltillisesti. Lajikekokeissa Rikean ulkoinen laatu oli kohtalaisen hyvä. Myös ruvenkestävyys on melko hyvä. Mukulat pysyvät hyvin penkissä eikä vihertymiä yleensä esiinny. Lajikekokeissa esiintyneet laatuviat johtuivat pääosin perunaseitistä. Seittipeittäus on tarpeen Rikean viljelyssä. Rikea kestää syöpää ja keltaperuna-ankeroista. Se sietää hyvin maltokaariviroosia.

Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 1/2003: 13
anne.rahkonen@petla.fi

Ruokaperunalajikkeiden sato, kauppakelpoinen 35 - 70 mm kokoinen sato ja tärkkelyspitoisuus virallisissa lajikekokeissa.